

[Justitsministeren]

som det er muligt, i nær overensstemmelse med de grønlandske ønsker.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-3, § 1, således ændret, og § 2 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af forretningsordenen for folketinget.

(Beslutningsforslag nr. B 94. Fremsat 11/5 78 i betænkning fra udvalget for forretningsordenen).

Der var stillet 116 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Forslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om forslagets overgang til anden (sidste) behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

Grete Hækkerup (S):

Det beslutningsforslag, vi nu skal behandle, er et resultat af arbejdet i det såkaldte arbejdsgangsudvalg. Vi har haft en lang række møder, og man kan måske synes, at resultatet er lidt magert, men jeg kan i hvert fald oplyse, at vi har drøftet mange ting og drøftet dem meget grundigt.

Denne førstebehandling er jo lidt af en blanding. En førstebehandling plejer at være en principbehandling, men vi skal også her i dag tage stilling til alle de ændringsforslag, der er stillet.

Folketingets forretningsorden indeholder jo bestemmelserne om, hvordan arbejdet i folketinget skal foregå, og vi ønsker klare regler, som ikke kan give anledning til fortolkninger. Der foretages ofte ændringer i forretningsordenen. Alene i dette tiår er der sket ændringer 1971, 1972, 1973, 1974 og 1976 – og nu altså igen i 1978. Jeg synes, det tydeligt viser, at folketingets arbejdsform ikke er stivnet, men tværtimod ustandselig prøver at tilpasse sig de ønsker om ændringer, som medlemmerne kommer frem med på grundlag af de erfaringer, de har gjort i det daglige arbejde.

De foreslåede ændringer denne gang er dels nødvendige ændringer som følge af andre ændringer, dels en række praktiske ændringer. Til de nødvendige ændringer hører forslaget om, at udvalget til valgs prøvelse gør indstilling til tinget om sådanne afgørelser, som i henhold til lovgivningen om valg til Europa-Parlamentet er henlagt til folketinget. Det samme gælder forslaget om muligheden for skriftlig fremsættelse af finanslovsforslaget uden for tingets mødeperiode uden indkaldelse af folketinget. Det er en følge af omlægningen af finansåret til kalenderåret.

Af de praktiske ændringer er den væsentligste nok sammenlægningen af udvalget om fysisk planlægning og miljøudvalget til miljø- og planlægningsudvalget. Der foretages visse ændringer af arbejdsopgaverne, hvorom der stort set er enighed. Dog ønsker et mindretal – socialdemokratiet, DKP og DR – at dette udvalg også skal tage sig af sager om skov- og sandflugtslovgivning og statsskovbrug, og der er derom stillet ændringsforslag nr. 19. I nogle af de andre stående udvalg foretages der visse mindre ændringer.

Af andre ændringsforslag bør nævnes dem, der omhandler udvalgenes medlemstal og stedfortræderordninger. Her foreligger to mindretalsindstillinger, dels fra et mindretal omfattende KF, CD, DKP, KrF og DR, dels fra et andet mindretal, fremskridtspartiet. Socialdemokratiet afviser disse ændringsforslag. Men vi anbefaler ændringsforslag nr. 34, som er stillet af S, V og RV. Det indeholder dels visse sproglige ændringer, dels nogle

[Grete Hækkerup]

konsekvensændringer som følge af sammenlægningen til miljø- og planlægningsudvalget.

Et af de punkter, hvor der nok sker en større omlægning, drejer sig om muligheden for at stille motiverede dagsordner. Sidst vi foretog en ændring, afskaffede vi denne mulighed ved første behandling af almindelige lovforslag. Nu foreslås det, at vi begrænser denne mulighed til forespørgsels- og åbningsdebatter, at man altid slutter med at gå over til næste sag på dagsordenen, og at der ikke bliver adgang til at stille ændringsforslag. Vi mener, at de forslag, der ligger her, vil muliggøre en forenkling og gøre anvendelsen af dagsordner mere forståelig.

Endelig skal jeg nævne, at vi kan tiltræde de foreslåede nedsættelser af taletiden ved behandlingen af finanslovsforslaget og ved forespørgsler, at vi afviser det af et mindretal, det konservative folkeparti og CD, stillede forslag om offentlige høringer og det af FP og DKP stillede forslag om elektrisk afstemning, ligesom vi afviser samtlige de af fremskridtspartiet stillede ændringsforslag.

Vi finder disse forslag urealistiske og finder, at de, hvis de skulle blive gennemført, vil komplicere arbejdet i folketinget i meget stort omfang.

Glistrup (FP):

Det er nok sådan, at langt de fleste, som blev indvalgt her i folketinget i 1970'erne, med stor undren og vantro har stiftet bekendtskab med mange af de forretningsgange og arbejdsmetoder, som anvendes herinde. Alt efter temperament er det vel nok hos mange blevet til, at man ikke bare sætter spørgsmålstejn ved nogle besynderlige, tidkrævende snurrepibier, men også er blevet vred eller forarget over, at man på en arbejdsplads, der er så vigtig for samfundet, som folketinget er, gør sit arbejde under så dårlige forhold, som der på mange måder bydes folketingsarbejdet.

De fleste af os har nok rettet henvendelse til ældre kolleger for at spørge: hvorfor er det nu sådan eller sådan på dette eller hint område? Jeg skal da ikke afvise, at der i enkelte tilfælde kan være blevet givet en fornuftig forklaring på, hvorfor man benytter en tilsyneladende uhensigtsmæssig måde at arbejde på; men i langt, langt de fleste tilfælde

har svaret fra den ældre kollega reelt ikke indeholdt andet, end at sådan plejer man at gøre eller, som fru Grete Hækkerup udtalte sig nu her i sit indlæg: det er urealistisk at gøre andet. Altså helt tomme formuleringer, som indebærer, at man har en arbejdsplads som folketinget, der overhovedet ikke har fulgt med tiden, hvordan det foregår på alle andre arbejdspladser rundt omkring i landet, men som lukker sig inde i selvtilfredshed, i lukkethed, i en dyrken af ting, som måske har haft en fornuftig mening i den franske nationalforsamling i 1789, og som så er kørt igenem lige siden da og er blevet fast arvegods, men som i hvert tilfælde ikke i 1970'ernes Danmark er noget, vi kan være bekendt at betjene det danske samfund med.

Det er ikke noget partipolitisk, jeg siger her. Hvis der er noget politisk i det, så er det snarere generationspolitisk. Når man endelig kom i gang med arbejdet med en dyberegående reform af forretningsordenen – det arbejde, der nu er foregået i 4 år, og som vi altså nu skal bedømme resultatet af ved de henvendte 90 afstemninger, der skal foregå her i dag – skulle man have forventet, at der blev tale om en generationspolitisk brydning. Man kunne vente, at de, der var indvalgt i folketinget inden for de sidste 4, 5, 6 år, ville stemme for ændringer, mens derimod de, som var opdraget under det ris, som førtes af folk som Johannes Kjærboel og Aksel Møller og andre, som hørte til en anden generation, ville stemme anderledes. Nu har man fået det tilrettelagt på den måde, at man tilsyneladende undgår i denne omgang at få dette opgør med fortiden, undgår at få smidiggjort forholdene, for som det fremgik af indlægget fra ordføreren for det største parti herinde, så optræder man partipolitisk og følger simpelt hen de samme retningslinjer, som man følger ved så mange andre afstemninger. Når et forslag kommer fra fremskridtspartiet, så siger man bare: det er urealistisk, det stemmer vi ned. Vi har fremsat, jeg tror, det er 94 forslag, og de er altså alle sammen bare urealistiske. Med det ene ord skal de simpelt hen tromles ned, i stedet for at de reelle problemer, som ligger bag forslagene, bliver behandlet ét for ét, hvad de selvfølgelig fortjener. Under de 4-5 års drøftelser, der er foregået, har partierne haft repræsentanter, der hører til den gamle skole herinde, og derfor er betænkningen og flertalsindstillingerne

[Glistrup]

først og fremmest blevet udtryk for den ældre generations opfattelse af, at alt sammen er så vidunderligt og fortrinligt, og at der stort set ikke skal ændres noget som helst ved det. Og så putter man behandlingen her i folketinget ind på et tidspunkt, hvor man ved, at vi er i en periode, hvor alle har rigeligt at gøre i deres forskellige udvalg, så mange af medlemmerne måske slet ikke opdager, hvad det i grunden er, der foregår i denne enkeltsag, i stedet for, som det havde været naturligt, at tilrettelægge arbejdet sådan, at disse ændringer i forretningsordenen var kommet til forhandling på et tidspunkt af året, hvor man har god tid. Var forslagene kommet til behandling i oktober eller november måned, kunne man virkelig have brugt den fornødne tid, så vi kunne have fået en fornuftig arbejdsgang herinde.

Når man ser på, hvad disse visionsløse mennesker fra de ældre generationer herinde foreslår i de flertalsforslag, som vi nu skal stemme om, ja, så er det jo stort set ikke andet end kommarerter og forholdsvis uinteressante ting.

Der er dog i flertalsindstillingen et enkelt område, hvor man yderligere vil kastre og vanskeliggøre og undergrave folketingets handlinger, og det er det forslag, der centeres sig om dagsordener, dagsordenens udformning og spørgsmålet om, hvorvidt man kan stemme om dagsordener. Man er nået frem til at sige, at det er noget, vi skal gøre i meget mindre omfang. Man erkender slet ikke, at det, vi har et folketing til, det er til at træffe beslutninger. Debatter, der ikke munder ud i beslutninger, er noget underligt vattet noget over for befolkningen. Lad os f. eks. tage det, der på tirsdag skal foregå debat om herinde. Det er et spørgsmål, som har været vidt og bredt debatteret i mange år, nemlig de store offentlige investeringer. De skal drøftes, og man har set hen til, at nu her i slutningen af maj måned skulle man altså få truffet afgørelse om, hvordan det skulle gå med de offentlige investeringer. Men der bliver ikke truffet nogen afgørelse på tirsdag. Det hindrer allerede den nuværende forretningsorden, som siger, at man ikke kan træffe afgørelser, fordi man sætter titlen redegørelse over forhandlingen. Det er utilfredsstillende, at folketinget ikke kan komme til at udtale sig.

Men med de forslag, der er flertal for, havde det såmænd ikke været bedre, selv om man havde sagt, det skulle være en forespørgsel. Efter det, der er stillet som ændringsforslag – det står i bemærkningerne fra flertallet under ændringsforslag nr. 95 – kan man kun opnå, at et enkelt dagsordensforslag kan vedtages, man kan ikke stille ændringsforslag. Det vil være fuldstændig utilfredsstillende, for nu at tage debatten, der skal foregå på tirsdag, som eksempel, at man ikke kan træffe én afgørelse vedrørende naturgas, én vedrørende Storebæltsbro og én vedrørende forsvarets investeringer. Man burde kunne få det udformet på normal måde med ændringsforslag. Det er altså noget, som et flertal af gammelpartier nu vil tromle igennem. Det er med den største bekymring, man ser, at de også i denne sag har, jeg er lige ved at sige fået narret to mindre, nye partier, der dog skulle se friskere på det, centrum-dekokraterne og kristeligt folkeparti, til at være medforslagsstillere til denne kastrering af dagsordenssystemet.

Det er en ulykkelig ting, hvis de partier virkelig sikrer flertal for, at folketinget i mindre omfang end nu kan komme til at tilkendegive sine synspunkter, rent bortset fra at det ligger på kanten til det grundlovstridige.

Det er et kernepunkt i vor grundlov, at folketinget ved at udtale sig om en enkelt eller flere ministre kan opnå at udtrykke tillid eller mistillid, og det bliver besværliggjort i et omfang, som er meget dårlig foreneligt med Danmarks Riges Grundlov. Derfor må jeg meget stærkt opfordre til, at man i hvert tilfælde stemmer disse ændringsforslag vedrørende dagsordener ned.

Der er adskillige andre punkter, hvor der kunne tiltrænges ændringer, både hvad angår udvalgenes arbejdsmåde og -område. Det er sådan, at man ganske urimeligt knytter folketingsudvalgene til de enkelte ministres ressort i stedet for at tage hensyn til, hvordan det typisk fordeler sig med indsigt og med interessefelter for folketingsmedlemmerne. Udvalgsbehandlingerne er alt for stive, alt for lukkede over for den offentlighed, der er vor arbejdsgiver.

Der er utilfredsstillende forhold vedrørende stedfortræderes muligheder for at komme ind og opleve folketingsarbejdet, hvad der er berigende både for dem, for arbejdet rundt omkring i landet og for folketinget.

[Glistrup]

Der er utilfredsstillende forhold med hensyn til afstemningerne, hvor det burde fastlægges, hvad det enkelte folketingsmedlem er gået ind for, og hvad han ikke er gået ind for. Det kunne man få ved at indføre systemet med elektrisk afstemning.

Der er utilfredsstillende forhold ved, at man ikke fra folketingsudvalgets side, når man skal træffe de vigtige afgørelser om indstillinger til folketinget, kan kalde hvem som helst her i landet ind, men skal gå den stive vej, at det altid er over ministeren, man skal indhente oplysninger.

Sådan er der, som det fremgår af fremskridtspartiets forslag, som vi nu alle sammen skal stemme om ét for ét, en lang, lang række punkter, hvor forholdene er aldeles utilfredsstillende, og hvor der næppe er nogen som helst tvivl om, at hvis folk fik lov til at stemme her i denne sal efter deres hjerte og deres forstand, så ville man opleve, at der kom et væld af ændringer i forretningsordenen. Men det bliver med det oplæg, der nu er kommet fra socialdemokratiets ordfører, åbenbart ikke rigtig til noget.

Nu har jeg kritiseret en del; jeg vil trods alt sige, at der også i den betænkning, vi har foran os, et enkelt punkt, der er positivt. Fremskridtet så sagte kommer. Det drejer sig om, at man nu har fulgt fremskridtmetoden med hensyn til udformningen af betænkningens bidrag, sådan at man ikke skal sidde med fingrene inde i betænkningen og blade om til bemærkningerne, idet bemærkningerne står lige ved forslaget.

Min taletid er udløbet. Jeg skal kun så lige sige, at vedrørende et enkelt punkt, nemlig spørgetiden, vil hr. Voigt senere fremsætte fremskridtspartiets synspunkter vedrørende ændringerne.

Karlskov Jensen (V):

Jeg vil gerne knytte nogle forholdsvise få bemærkninger til forslaget om ændring af forretningsordenen. Jeg vil godt principielt sige, at vi er i venstre tilfredse med den fremgangsmåde, som er blevet fulgt her, at vi har haft en meget lang og grundig drøftelse af alle problemer i forbindelse med folketingets arbejde og arbejdsgang i udvalget, og at vi har samlet os om at gennemføre ændringer på en række områder, hvor der kunne opnås et rimeligt flertal, mens man kan fortsætte

drøftelsen på andre områder. Jeg tror, det er væsentligt, at der sker en sådan bestandig ajourføring af folketingets forretningsorden, som jo kommer til udtryk ved, at vi sidst ændrede den for ikke så forfærdelig mange år siden og nu igen foretager nogle justeringer, i stedet for at man laver helt om på tingene.

Jeg vil godt gøre den bemærkning til hr. Glistrup, at jeg knap forstår, når hr. Glistrup siger, at det havde været meget værdifuldt, om vi i stedet for nu her sidst på denne folketingssamling at blive stillet over for disse ændringsforslag havde haft god tid. Vi har jo netop haft god tid til det, og vi har jo netop gennemdrøftet det i en lang, lang række af møder. Jeg skal ikke give mig til at granske særlig dybt i, hvad der er årsag til, at betænkningen først kom den 11. maj. Den kunne nok have været fremme lidt før, hvis vi havde fået de mange ændringsforslag, som fremskridtspartiet kom med, samtidig med at de andre partier afleverede deres ændringsforslag.

Jeg skal ikke knytte så forfærdelig mange bemærkninger til forslagene i øvrigt. Vi er naturligvis helt indforstået med de ændringer, der sker som følge af omlægningen af finansåret og finanslovsforslagets fremsættelse. Vi er også tilfredse med de ændringer, der sker i udvalgenes sagsområder, og med sammenlægningen af udvalget for fysisk planlægning og miljøudvalget.

I den forbindelse vil jeg nævne ændringsforslag nr. 19, der er stillet af et mindretal, socialdemokratiet, Danmarks kommunistiske parti og Danmarks retsforbund. Fra dette mindretals side ønsker man nogle områder, der har ligget under landbrugs- og fiskeriudvalget hidtil, overført til det nye, sammensmeltede udvalg. Det drejer sig om statsskovbrug og skovbrug i det hele taget, sandflugtslovgivning o. lign. Venstre vil stemme imod det ændringsforslag, idet vi mener, at disse ting rent fagligt og sagligt hører hjemme i landbrugs- og fiskeriudvalget.

Vedrørende forholdet til de medlemmer, der bliver valgt til EF-Parlamentet i forbindelse med det direkte valg, har venstre tilsluttet sig, at det ikke i denne forbindelse er påkrævet at gennemføre ændringer i folketingets forretningsorden.

Venstre går imod det forslag, som et mindretal, det konservative folkeparti og centrum-demokraterne, har stillet vedrørende

[Karlskov Jensen]

indførelsen af offentlige høringer. Der ligger i forbindelse med betænkningen et materiale, der viser nogle af de synspunkter, der indgår i vor vurdering. Det er vores opfattelse, at vi efter den forretningsorden, som er gældende, har mulighed for at få de oplysninger i udvalgene, som vi følger vi har behov for, og også for den sags skyld arrangere et og andet, der har at gøre med høringer. Derfor går vi imod dette ændringsforslag.

Jeg skal endvidere sige, at vi går imod ændringsforslag nr. 95, som et stort flertal har stillet. Det vedrører spørgsmålet om adgangen til at fremsætte forslag om motiveret dagsorden og ændringsforslag hertil. Vi har i venstre naturligvis også observeret, at der er sket en voldsom forøgelse af antallet af de dagsordensforslag, der bliver stillet her, og vi forstår i og for sig de problemer, der knytter sig hertil og også til muligheden for at stille ændringsforslag. Når vi alligevel ikke mener at kunne gå ind for denne ændring, men vil stemme imod, så hænger det sammen med, at vi i princippet er bekymrede for at begrænse folketingets mulighed for at udtrykke sig over for regeringer også i den forbindelse. Vi er af den opfattelse, at en begrænsning af adgangen til at stille dagsordensforslag i forbindelse med anden- og tredjebehandlinger bare vil føre til, at der kommer så mange flere forespørgselsdebatter, hvor der jo fortsat kan stilles dagsordensforslag. Derfor har vi altså vedtaget at stemme imod dette forslag.

De andre flertalsforslag, også vedrørende taletiderne, kan vi tilslutte os. Vi stemmer imod de ændringsforslag, som er stillet af fremskridtspartiet og i nogle tilfælde også af nogle af de andre partier som mindretalsforslag.

Ninn-Hansen (KF):

Folketingets forretningsorden er rammen om vort arbejde her i tinget. Den må selvfølgelig indeholde mange formelle bestemmelser. Det er en nødvendighed, men den er alligevel meget mere end en formalitet. En rimelig og fast forretningsorden er betingelsen for, at lovgivningsarbejdet kan udføres forsvareligt.

Jeg gør også opmærksom på, at den form, hvori vi fører forhandlingerne i folketinget, og den måde, hvorpå man tilrettelægger både

forhandling og afstemninger, er noget, der har betydning for tusinder af folkelige forsamlinger og erhvervsmæssige sammenslutninger her i landet. Der har altid været tradition for, at når der opstår spørgsmål, der skal afgøres af dirigenter i disse mange forsamlinger, afgør man disse spørgsmål på linje med den forhandlingsform, man har i folketinget. Det understreger vigtigheden af, at vi gør tingene rigtigt.

Når man betragter denne udvalgsbetænkning, så kan man på forhånd se, at der ikke bliver de helt revolutionære forandringer – efter de flertal, der har dannet sig. Det kan man så være ked af, og det var jo det, hr. Glistrup var. Hr. Glistrup ønsker revolutionære forandringer og sagde også, at man ikke skulle arbejde på den måde, som var ønsket af – og så nævnte han nogle tidligere fremtrædende politiske personer. Jeg mener da absolut, man må være indstillet på en modernisering, og vi har også fra det konservative folkeparti stillet forslag her som udtryk for denne modernisering, men jeg mener, det er forkert, hvis man ændrer forretningsordenen bare for at få en modernisering. Hvis man ser på formen, værdigheden, der var over tingene, dengang de pågældende, som hr. Glistrup nævnte, var her i salen, og ser det i forhold til i dag, må man spørge: er det blevet bedre, eller var det ikke dengang en mere værdig og rigtig måde, det foregik på i tinget? Jeg er ikke overbevist om, at man vil få lutter tilslutning til, at de seneste års udvikling i folketingets forhandlingform kan betragtes som en forbedring.

Jeg mener heller ikke, at fremskridtspartiet igennem de mange ændringsforslag har taget et tilstrækkeligt hensyn til, at der skal være en fast ramme om arbejdet. Jeg er bange for, at der, hvis man gennemfører disse ændringsforslag, vil komme en slaphed. Det er et udtryk, jeg forstår man undertiden anvender inden for fremskridtspartiet, udtrykket »slapperne«. Jeg ved ikke, hvad det betyder, men det er, ligesom man overfører det til reglerne her. Der bliver for meget gennemtræk på mangfoldige måder, og det tror jeg ikke vil være heldigt.

Jeg ved nok, at fremskridtspartiet og navnlig hr. Glistrup er meget stærk tilhænger af en kraftig partidisciplin. Det er, ligesom den går igennem forslagene til forretningsorden i forbindelse med afstemninger i udvalg o.

[Ninn-Hansen]

lign. Det er ikke de enkelte medlemmer, der skal være bestemmende, heller ikke ved afstemningen, men grupperne, altså partierne, kan være de direkte bestemmende. Det vil vi være ikke alene betænkelige ved, men modstandere af.

Med hensyn til den række af punkter, hvor vi er deltagere i en flertalsindstilling, kan jeg henviser til, hvad fru Grete Hækkerup sagde, for så vidt på flertallets vegne, om enkeltbestemmelser, og skal altså ikke gå nærmere ind på det.

Men jeg vil gerne sige noget om de forslag, som vi har stillet sammen med andre partier – forslag, som efter min mening er udtryk for en nødvendig modernisering, men også udtryk for dette, som jeg her har berørt i forhold til fremskridtspartiets forslag, at vi mener, vi på nogle punkter skal gå den anden vej og have mere fasthed, altså sikre – hvor langt man så kan nå med dette – mere værdighed omkring folketingets forhandlingsform.

Jeg henviser her navnlig til ændringsforslag nr. 3, hvor vi stiller et forslag, hvis formål er at styrke formandens stilling. Formanden er jo det medlem, der har ledelsen, og som er valgt af hele tinget. Når vi lægger vægt på at styrke hans stilling, så er det af to grunde. Den ene er, at dermed mener vi at styrke folketingets stilling i forhold til regering og administration. Vi lægger vægt på som et parti, der sætter parlamentarismen i spidsen her i landet, at folketingets stilling bliver styrket. Det tror vi vi bedre kan opnå, hvis formanden bliver styrket, også med hensyn til at fastsætte frister for fremsættelse af lovforslag o. lign. Det andet formål, vi har, er at understrege ordene »god orden og en værdig forhandlingsform«. Vi mener – og det har jo nogle sager vist i den sidste tid – at man er kommet på glidebane med hensyn til forhandlingsformen. Derfor lægger vi vægt på at fastlægge det i forretningsordenen, således at folketingets formand får stærke beføjelser til at sikre, at man holder den værdige forhandlingsform.

Det andet ændringsforslag, jeg vil henlede opmærksomheden på, er ændringsforslag nr. 36 om offentlige høringer. Det er en modernisering, og det er en modernisering, som vi mener vi skal have, for at folketinget fortsat kan være i centrum af debatterne her i landet. Vi oplever så ofte, at debatterne omkring

det, der foregår politisk her i landet, finder sted andre steder end i folketinget, i pressen og fjernsyn, og hvor det ellers kan være, også sager vedrørende noget, der kommer frem, som enhver må sige det er naturligt at lovgivningsmagten, den øverste politiske magt her i landet, beskæftiger sig med. Afgørelsen skal ikke træffes andre steder. Ved at kunne tage disse sager op i form af offentlige høringer mener vi vi når frem til noget rigtigt. Vi har valgt en form, der i nogen grad svarer til det, man kender til fra USA, og vi mener også, at det er en af de bedste sider af USAs form for demokrati, de høringer, som kan medvirke til at sætte tingene på plads.

Jeg skal blot gøre den bemærkning om ændringsforslag nr. 33, at vi mener, det er logisk og rigtigt, at der er 17 medlemmer og stedfortrædere i samtlige udvalg, bortset fra udvalget for forretningsordenen, der har et specielt formål, og når man har den form, så forstår vi ikke, at det vigtige udvalg finansudvalget ikke skal have stedfortrædere, når man mener, det er nødvendigt andre steder.

Vi har stillet nogle af disse ændringsforslag sammen med andre partier og håber på, at der kan blive flertal for dem. Jeg skal i øvrigt give tilslutning til, at vi fastholder hovedlinjerne i den forhandlingsform, vi har i øjeblikket i folketinget.

At vi fastholder parlamentets ret til også at komme af med en regering, er givet. Jeg vil gerne sige over for de bemærkninger, der er fremsat om indskrænkningen med hensyn til dagsordener, at det har jo ikke noget som helst at gøre med, om man skal kunne fjerne en regering. Man kan altid stille en forespørgsel og få en debat, en afstemning og en afgørelse. Selvfølgelig skal det fortsat være sådan, at man kan komme af med en regering her i landet; det kan endda til visse tider være meget vigtigt, at man har den mulighed.

Langsted (CD):

Jeg skal ikke komme med mange bemærkninger ved denne debat, for det væsentlige af det, jeg kunne sige, er sagt allerede af den socialdemokratiske ordfører og ordførerne for venstre og konservative. I største almindelighed er vi enige om de ændringsforslag, der her foreligger til folketingets forretningsorden.

[Langsted]

Der er derimod et par bemærkninger, jeg gerne vil gøre til hr. Glistrup, som mener i det bidrag, han er kommet med til betænkningen, som det vel må kaldes i dette tilfælde, at meget af det, vi arbejder med, skyldes en næsegrus respekt for overlevede snurrepiberier. Det synes jeg nu ikke der er tale om. Jeg synes, det er en alvorligt arbejdende arbejdsplads, vi har her i folketinget. Der er aldeles ikke, som man kunne finde mange andre steder, sans for snurrepiberier som dem, hr. Glistrup tænker på. Jeg synes heller ikke, at det danske samfund er blevet påført billiontab – det er et ord, der bruges her til overmål – på grund af folketingsmedlemmer samt akademikere og skrivebordsbeskæftigede. Det sidste rammer jo næsten hr. Glistrup selv.

Bortset fra det, så synes jeg, det er næsten – jeg vil have lov til at bruge ordet hyklerisk, at hr. Glistrup påtaler, at dette beslutningsforslag kommer så sent, for dertil har hr. Glistrup i høj grad sammen med sine partifæller bidraget. Materialet lå næsten færdigt til betænkning, da vi fik det store bidrag fra fremskridtspartiet, og det er det, som i høj grad har forsinket arbejdet.

Der er efter min mening mange gode ting i det, fremskridtspartiet kommer med, som kunne have været genstand for en forhandling og måske ført til en tillem্পning af forretningsordenen, men det kom så sent, at vi umuligt kunne tage hæderlig og redelig stilling til, hvordan det skulle udformes.

Af detaljerne er der et par ting, jeg vil komme ind på. Hr. Ninn-Hansen har lige været inde på spørgsmålet om høringer, som vi i høj grad vil billige kommer med i folketingets nye forretningsorden. Det er derfor, vi er medforslagsstillere til det ændringsforslag. Vi håber ligesom det konservative folkeparti, at der kan blive flertal for en sådan fornyelse af folketingets arbejdsform.

Endvidere er vi sammen med et par andre partier medforslagsstillere til en bestemmelse om, at ethvert i folketinget indvalgt parti har ret til ved et af sine medlemmer at deltage i forhandlingerne i folketingsudvalg, hvori det ellers ikke er repræsenteret – naturligvis uden stemmeret. Vi mener, det er en værdifuld forøgelse af folketingets arbejdsmåde, idet man derigennem kan få også små partier med i arbejdet, hvor de ellers ikke kunne være repræsenteret. Man har allerede ordnin-

gen, hvor en privat forslagsstiller ikke er repræsenteret i et folketingsudvalg; han kan deltage på lige fod med de andre medlemmer i forhandlingerne.

Endelig skal jeg sige, at vi har overvejet endnu en gang vores stilling med hensyn til dagsordensinstitutionen, og i erkendelse af, hvordan institutionen har udviklet sig den sidste tid, vil vi alligevel ikke stemme for det ændringsforslag, som et flertal her har fremsat; vi undlader at stemme.

Freddy Madsen (DKP):

Det er rigtigt, som det er sagt, at der har været udført et meget langvarigt og stort stykke arbejde i forbindelse med behandlingen af det beslutningsforslag, som vi nu er nået frem til, men jeg må give ordføreren for socialdemokratiet, fru Grete Hækkerup, ret i, at det – ikke bare, som hun sagde det, tilsyneladende, men også i virkeligheden – er et overordentlig magert resultatet, der er kommet ud af det. Det skyldes efter min mening, at der – selv om jeg i og for sig tror, at der fra mange sider er god vilje til, at vi ændrer på tingene – findes en fantastisk træghed i dette hus, en fantastisk mangel på dristighed til at gå i gang med en række af de problemer, som det i virkeligheden er afgørende at få løst. Det har da også været med til at præge arbejdet.

Det værste er, at det, som man er nået frem til, i virkeligheden er en meget alvorlig stramning i forhold til nu, mens det, som vi har arbejdet på, og som vi gerne havde set, var en udvidelse af mulighederne for folketinget til at træffe beslutninger, for medlemmerne til at få indflydelse, for offentligheden til at følge med i, hvad der foregår.

Nu står vi altså med en stramning, som især kommer til udtryk i spørgsmålet om mulighederne for at stille motiverede dagsordener. Her vil jeg godt fremhæve, hvad hr. Karlskov Jensen har sagt. Jeg synes, det er bemærkelsesværdigt, at partiet venstre i denne sag indtager en betydelig mere demokratisk holdning end f. eks. socialdemokratiet. Nu står der medlemmer her og siger – jeg tror, det var hr. Ninn-Hansen, der sagde det – at naturligvis må der være mulighed for at slippe af med en regering, men det findes der jo også rige muligheder for, for man kan stille en forespørgsel. Nu viser al erfaring jo fra

[Freddy Madsen]

folketingets arbejde igennem årene, at spørgsmålet om at tage stilling til en regering i mange tilfælde vil være noget, der pludselig kommer op under en debat. Vi har ofte set, at det netop sker under tredjebehandlingerne, at der kan opstå en situaion, hvor en længe næret mistillid til en regering måske på et vist tidspunkt kan samle et flertal, der betyder, at en regering falder.

Jeg synes, det er bemærkelsesværdigt, at netop venstre vil være med til at opretholde disse muligheder. Jeg vil henlede opmærksomheden på den dagsorden, vi stillede i 1974, som senere blev kaldt spadedagsordene, idet hr. Glistrup dengang sagde, at de kunne stemme for den, for selv om vi sagde det, så var en spade en spade. Hvis ikke et par fremskridtsfolk var faldet af i svinget, var venstregeringen dengang faldet netop på en dagsorden stillet under en tredjebehandling. Det er overordentlig tvivlsomt, hvis man først skulle have stillet en forespørgsel, om vi så var kommet i den situation. Det er altså en alvorlig indskrænkning, man foreslår, og jeg synes, det afslører, at når det drejer sig om folketingets arbejde og folketingets muligheder, så er socialdemokratiet det mest konservative parti i folketinget. Den stramning, som man her gennemfører, er i høj grad udemokratisk, og den må vi vende os imod. Vi synes, det er den værste ting.

Sammen med det er der foreslået en indskrænkning i talertider osv., som man kan diskutere. Der har været truffet aftaler mellem partierne, som har fungeret udmærket, og vi kan derfor ikke forstå, at der skal foretages stramninger på disse områder.

Fremskridtene er det småt med i forslaget her. For at belyse, hvor konservativt man ser på tingene, vil jeg henvise til forslaget om at indføre elektrisk afstemning her i folketinget. Alle burde erkende, at det er i overensstemmelse med udviklingen og den moderne teknik, og at man burde gennemføre denne rationalisering i folketingets arbejde, men det kan der altså ikke engang blive enighed om. Det er sådan set symptomatisk for, hvor svært det er at komme igennem med forskellige ting, når vi diskuterer disse problemer.

Det er også ud fra den betragtning, vi efter de langvarige forhandlinger, der har været, har opgivet at stille en række ændringsforslag, som kunne ændre på forholdene, og har nøjedes med at pege på nogle ganske

enkelte, helt principielle områder. Det kunne have været fristende at stille disse ændringsforslag, men da vi på forhånd efter de forhandlinger, som er foregået, var klar over, at de ville blive stemt ned, har vi altså undladt det.

I modsætning hertil har fremskridtpartiet stillet en lang række ændringsforslag. Det er jo en broget blanding, også når man ser på de bemærkninger, som er gjort til forslagene, der på mange områder er vildt overdrevne, helt uden nogen som helst relevans til virkeligheden. Der er imidlertid blandt fremskridtpartiets forslag en lang række, hvor jeg synes man helt fornuftigt peger på ting, der bør ændres, og som vi er enige i. På andre områder synes jeg man – i overensstemmelse med den opfattelse, vi har af fremskridtpartiet – går rigelig langt i retning at at skabe forhold, som efter vores opfattelse vil skabe ret så kaotiske tilstande i dette hus. Vi har en lidt usikker fornemmelse af, at det i virkeligheden også er det, fremskridtpartiet vil. Jeg skal bare nævne et enkelt eksempel, nemlig forslaget om, at hvem som helst skal kunne deltage i udvalgmøderne. Det kan alene af lokalemæssige årsager blive overordentlig vanskeligt at administrere, hvis ikke blot alle folketingets medlemmer skal kunne deltage, men mødet også skal være offentligt. Så bliver de fleste af udvalgmøderne for fremtiden nødt til at foregå i fællessalen, og da der er op imod 30 udvalg, så bliver det ret så kompliceret.

Vi har taget stilling til fremskridtpartiets forslag, og det vil fremgå af vores afstemninger, at vi på en række områder kan støtte disse forslag. Når vi i nogle tilfælde, hvor vi i og for sig er enige i den hensigt, som fremskridtpartiet giver udtryk for, alligevel må stemme imod, kan det skyldes fremskridtpartiets bemærkninger til forslagene, som jo hører med i billedet.

Ændringsforslaget fra de konservative om indførelse af høringer har vi fra starten af haft en vis sympati for. I dets oprindelige udformning, hvor det ret så rigoristisk hed, at f. eks. offentligt ansatte kunne tilkaldes og havde vidnepligt, måtte vi afstå fra at støtte forslaget, men i den udformning, det efterhånden har fået, er vi ganske vist ikke medforslagsstillere til forslaget, men vi vil stemme for det ved afstemningen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det radikale venstre kan give tilslutning til de justeringer i folketingets forretningsorden og folketingets arbejdsgang, som det foreliggende forslag er udtryk for.

Vi synes for det første, at det er rigtigt at give mulighed for skriftlig fremsættelse af finanslovsforslaget under hensyn til den ændring af finansåret, der står for døren.

Vi er enige i det, der indstilles vedrørende Europa-parlamentarikerne, som jo endnu ikke har gjort deres indtog, men som må finde deres plads i det parlamentariske system inden for partigrupperingernes rammer. Vi finder ikke, at der er nogen mulighed for eller noget behov for at give Europa-parlamentarikerne en speciel placering.

Det mest vidtgående forslag og det, der i det praktiske liv vil give de største forbedringer i forhold til den nuværende ordning, drejer sig om de ændringer, der foreslås vedrørende fremsættelse af motiverede dagsordener. For det første finder vi det rigtigt, at der ikke kan fremsættes dagsordener under anden og tredje behandling af lovforslag. Gennem ændringsforslag til lovforslag er der alle muligheder for at få afstemninger om specielle, konkrete anliggender. Vi mener også, det er nyttigt, at man her klargør proceduren med hensyn til rækkefølgen af afstemninger om dagsordensforslag. Endelig er det i allerhøjeste grad på tide, at man i folketinget indfører den regel, at der ikke kan stilles ændringsforslag til dagsordensforslag. Det har jo undertiden givet anledning til meget betydelige problemer, at der var adgang til at stille ændringsforslag, og da der er mulighed for at stille selvstændige dagsordensforslag, finder vi ikke behovet for ændringsforslag stort. Når man har stillet ændringsforslag, har det jo i praksis været forsøg på at smugle et helt andet, væsensforskelligt indhold ind i et foreliggende dagsordensforslag. Jeg tror, folketinget vil få glæde af at gennemføre den opstramning og klargøring af reglerne om dagsordener, og at vi efter vedtagelse af dette kan undgå i hvert fald nogle dagsordensdebatter, som i tidens løb ikke har kunnet andet end tage sig til det yderste forvirrende ud for offentligheden og dermed ikke har bidraget til at højne respekten for tingets arbejde.

Om tavshedspligtproblemet vil jeg sige, at der foreligger jo ikke her noget forslag, man

har ikke fundet det nødvendigt at fremsætte særlige forslag, og jeg tager det som udtryk for, at der med de bestående regler og den gældende praksis er tilstrækkelige muligheder for at få respekteret fortrolige oplysninger, der gives i folketingsudvalgene. Det er vigtigt at understrege, at hvis det ikke er muligt at få respekteret, både i teori og i praksis, at der gives oplysninger af fortrolig karakter i folketingsudvalg, så er det i det lange løb en betydelig hæmsko for folketinget selv; så vil folketinget jo heller ikke i alle sager kunne få de oplysninger, som folketinget faktisk har krav på. Det er altså i folketingets og folketingets medlemmers egen interesse, at der er mulighed for at få en tavshedspligt respekteret.

Mindretalsforslaget om offentlige høringer vil et flertal i den radikale gruppe støtte. Jeg kunne godt have tænkt mig en lidt anden udformning af muligheden for høringer end det, der foreligger i forslaget, men vi vil gerne ved en afstemning tilkendegive, at vi anser princippet om offentlige høringer som et normalt led i udvalgsarbejdet for at være rigtigt. Det vil kunne bidrage til en bedre belysning af lovgivningen, dens virkninger og de konflikter, der ligger gemt i lovforslag. Den procedure, der her foreslås, med nedsettelse af et særligt udvalg for offentlige høringer, vil kunne anvendes i en indkørfase, og vi vil derfor støtte dette forslag, men jeg vil gerne føje til, at jeg ikke tror, at dette forslag er den endelige og den rigtige form for de offentlige høringer. Men til en begyndelse, for at introducere princippet i forretningsordenen, kan et flertal i gruppen stemme for det forslag, som foreligger om offentlige høringer.

Chr. Christensen (KrF):

Da jeg er enig i væsentlige dele af de betragtninger, der er fremsat fra socialdemokratiets, venstres og de konservatives ordførere, skal jeg afstå fra at gentage disse betragtninger. Men jeg vil gerne på kristeligt folkepartis vegne udtrykke tilfredshed med, at det er lykkedes efter et stort – og jeg tror også nyttigt – arbejde i udvalget at skabe et solidt flertal for tiltrængte ændringer af forretningsordenen; jeg tænker her på bl. a. spørgsmålet om fremsættelse af finanslovsforslaget i forbindelse med omlægningen af fi-

[Chr. Christensen]

nansåret til kalenderåret. Den styrkelse og præcisering af formandens stemme, der ligger i forslaget, finder vi også meget positiv. På den baggrund kan vi anbefale at stemme for flertallets forslag.

Men derudover er der jo stillet en del ændringsforslag fra forskellige mindretal, herunder bl. a. forslag om en stedfortræderordning i finansudvalget. En sådan ordning finder vi meget påkrævet, og vi vil derfor anbefale, at man slutter op bag dette ændringsforslag.

Som det fremgår af betænkningen, er vi medforslagsstillere til en del af de skiftende mindretalsforslag, og dem vil vi selvfølgelig stemme for, men vi må afvise ændringsforslagene fra fremskridtspartiet.

Waldorff (VS):

Jeg vil gerne starte med en venlig tak til formanden og til de store partier, fordi også VS kan få lov at få ordet i dag – så længe det nu varer.

Jeg har checket forretningsordenen, og så vidt jeg kan se, er sarkastiske udtalelser tilfaldt, hvis de vedrører den behandlede sag, og det må det vel siges at gøre i dette tilfælde.

Der er måske nogen, der vil spørge, om den sarkasme er malplaceret, det kunne jeg forestille mig at de store partier, som står bag ændringsforslagene, nok synes, så jeg bliver nok nødt til at komme med nogle begrundelser.

Regeringen – regeringspartiet skal man sige i dette tilfælde – og nogle af de borgerlige partier har sat sig for at indskrænke de muligheder, som vi andre har for at bruge folketinget til at arbejde for det, som vi nu engang er valgt til at arbejde for. Demokratiet skal kendes på sin praksis og ikke på de grundlovstaler, som holdes af repræsentanter for de regerende, de herskende partier.

Forslaget til ny forretningsorden er for os at se et bevidst og groft forsøg på at beskytte den til enhver tid siddende regering mod generende kritik og afslørende dagsordensforslag. Taletidsindskrænkningerne er en forstærkning af tendenserne til, at de traditionelle forligspartier ordner sagerne indbyrdes, og så er det klart nok, at man ikke har den store interesse i, at partier, som står uden for forligsmageriet, skal have lejlighed til at udbrede sig med en kritik af det, der foregår.

Det er jo heller ikke tilfældigt, at bagmændene for disse, som vi opfatter det, angreb på den egentlige opposition er socialdemokratiet som regeringsparti, venstre som tidligere regeringsparti og det konservative folkeparti, hvis leder går med en statsminister i maven.

Indskrænkningerne af vores arbejdsbetingelser og muligheder for en bred politisk agitation i folketinget har selvfølgelig to årsager: dels at der er sket en polarisering i befolkningen, en radikalisering både til højre og til venstre, dels at der er sket en større partimæssig spredning. Disse ting er begribeligvis konsekvenser af den økonomiske og den politiske udvikling, og de er konsekvenser af, at man har demokratiske vilkår i Danmark. Når de gamle og fordums store partier nu vil bruge bureaukratiske midler til at modarbejde disse konsekvenser af befolkningens politiske valg, kan det kun forstås som en underkendelse af selve de demokratiske processer. Uanset hvor illusorisk demokratiet på mange måder er, må det fastholdes, at der eksisterer sådanne demokratiske processer, som det er vigtigt at fastholde for alle.

Man er altså utilfreds med befolkningens valg af partier, og her ser man så en række initiativer, som er parallelle til andre ting, vi har set det sidste år, og som består i forsøg på indskrænkning af retssikkerheden og forsøg på indskrænkning af de demokratiske rettigheder, hvad enten det er faglige kampskridt eller forskellige måder at ytre sig på.

Vi forudser, at de magthavende en dag – det kan være andre end dem, som i dag sidder i folketinget – vil tage konsekvensen af befolkningens umodenhed og tage skridt til bureaukratisk at indskrænke antallet af partier. Vi forudser, at de magthavende – og det vil givet være andre end dem, som sidder i folketinget i dag – en dag vil komme i en situation, hvor deres eneste mulighed for at opretholde den gode ro og orden vil være at udskifte folket.

Er det at svinge sig for højt op over nogle ting, som helt banalt drejer sig om at ændre folketingets forretningsorden? Det mener jeg ikke det er, hvis man ser på, hvad der ligger i forslagene. Der er udvidede beføjelser til formanden til at afgøre, om de spørgsmål, medlemmerne har lyst til at stille, nu også må stilles. Jeg er ikke det fjerneste bekymret i anledning af den bestemmelse med den nuværende formand, men hvis – for at sige det

[Waldorff]

helt konkret – den næste formand hedder hr. Risgaard Knudsen og der skal indføres den praksis, som man har i arbejdsmarkedsudvalget, mener jeg; at det ganske enkelt er en underminering af hele spørgetidsinstituttet. Den slags bemyndigelser er ikke til at administrere, og vi kan ikke tillade os i dag at indføre beføjelser, som vi ved kan misbruges.

Vi må overlade det til vælgerne at vælge de politikere, som de mener stiller fornuftige spørgsmål, stiller dem på en rimelig måde og på en måde, som kan accepteres bredt, og ellers vælge nogle andre folk; det kan ikke gøres gennem bureaukratiske bestemmelser i en forretningsorden.

Der er foreslået indskrænkede taletider: man vil indskrænke taletiden ved finanslovdebatten, som er den eneste lejlighed, hvor medlemmer har kunnet udtrykke sig lige så udførligt, lige så længe, som en minister kan, nemlig en halv time. Man vil indskrænke taletiden ved forespørgslerne, og selv om det ikke er nogen voldsom indskrænkning, er den egentlig særlig grov, fordi det har vist sig, at man udmærket kunne have en praksis, hvor man blev enig om, at ordførerne måtte bruge 15 minutter i første omgang og 5 minutter i anden omgang under forespørgsler. Det er en veletableret praksis, som alle har accepteret, men det, at der har stået 20 minutter i forretningsordenen, har betydet, at de medlemmer, f. eks. forespørgerne, som mente, at de havde brug for lidt mere tid, kunne få det uden i øvrigt at belaste folketinget væsentligt med det.

Vi lægger faktisk vægt på retten til at udtrykke sig udførligt og omfattende, og det må tage noget tid. Til gengæld er vi nok også det eneste parti, der har en systematisk praksis med kun at tage ordet, når vi faktisk har noget at sige. Derved tror jeg nok vi i virkeligheden er det parti, som bruger mindst af folketingets taletid. Det her er i virkeligheden et politisk krav til folketingets medlemmer om at forsøge at disciplinere sig, men jeg mener, man meget skarpt må afvise forsøg på at lave den disciplin gennem forretningsordenen.

Det værste er forslaget om indskrænkning i vores muligheder for at stille dagsordensforslag. Vi har allerede været ude for én indskrænkning, nemlig at der ikke kan stilles nogen ved førstebehandlingerne, og nu skal det heller ikke være muligt at stille dagsordensforslag under anden og tredje behand-

ling. Det betyder bl. a., hvis jeg ellers forstår det rigtigt, at afslutningsdebatten vil være lukket for dagsordensforslag.

Tilbage bliver så, at vi ved særlig festlige lejligheder, når der laves en forespørgsel, eller når en eller anden – nej, en statsminister – finder det for godt at redegøre for rigets almindelige stilling, kan få lov til at stille dagsordensforslag. Jeg mener, at den direkte konsekvens af det her vil være en kraftig stigning i antallet af ændringsforslag til tredjebehandlinger og andenbehandlinger. Det er der ingen tvivl om, for selvfølgelig kan man ikke acceptere, at der sker den slags indskrænkninger.

Det værste er imidlertid den form, som dagsordener nu skal have. Man skal ikke længere kunne fremsætte dagsordensforslag med det indhold, at tinget fortsætter behandlingen af den foreliggende sag. Man skal ikke længere kunne stille ændringsforslag til dagsordensforslag. Det betyder, der kun kan vedtages ét dagsordensforslag ved hver festlig lejlighed. Det betyder – og det er måske det vigtigste – at man udelukker afstemning om andre dagsordensforslag, idet man naturligvis har den praksis, at man stemmer først om det dagsordensforslag, som kan opnå flest stemmer; eller det forekommer i hvert tilfælde at være den praksis, man har. Der er ingen tvivl om, at dette forslag vil betyde en meget, meget klar favorisering af afværge-dagsordener, dagsordener, hvormed man typisk fejler politiske problemer ind under gulvtæppet og på den måde forhindrer, at partierne markerer sig klart i forhold til indholdet i et dagsordensforslag.

Vi mener, at dette er en provokation, som hverken vi eller andre bare passivt vil lade passere, for det er givet, at disse skridt til at beskytte de etablerede partier vil blive besvaret med, at der vil komme langt flere forespørgsler og langt flere ændringsforslag. Det skulle undre mig meget, om vi ikke også ville være i stand til at finde nye huller i den nye forretningsorden. Eksempelvis kunne man jo forestille sig, at et parti, som følte sig særlig ramt af disse indskrænkninger, ville fremsætte en stribe af beslutningsforslag til ændringer af folketingets dagsorden. Så kan man i det mindste opnå noget taletid ved førstebehandling af de pågældende forslag.

Og hvad vil konsekvensen så være? Formentlig at vi får nye indskrænkninger om to

[Waldorff]

år igen, og sådan kan man blive ved. Derfor kunne man, hvis det nu havde været muligt at fremsætte et dagsordensforslag ved denne førstebehandling, have vedtaget, at regeringen, regeringspartiet og de af regeringen anerkendte oppositionspartier fastlægger, hvilke partier og enkeltmedlemmer der kan få ordet, i hvilket omfang det kan ske og på hvilke tidspunkter. Endvidere kunne disse partier fastlægge, hvilke forslag der må fremsættes i folketinget. Så var man jo ude over hele arbejdet.

Voigt (FP):

Jeg skal beskæftige mig med ændringsforslagene til § 20. Den ændring, som foreslås i nr. 78 om et nyt stykke, der går ud på at skærpe bestemmelsen om, at spørgsmål og begrundelse skal være affattet i en kort form samt holdt i et efter formandens skøn sømmeligt sprog, må jeg på fremskridtspartiets vegne tage klar afstand fra. Det er nemlig ofte nødvendigt, at et spørgsmål og dets begrundelse er ret fyldige af hensyn til forståelsen, og det må da også være i ministrenes interesse, at så mange facts om det spurgte emne, som det er muligt at fremkomme med, bliver anført i begrundelsen.

At formanden nu skal afgøre, hvad der er sømmelig sprogbrug, finder jeg aldeles uacceptabelt. Når vi nu ved, med hvilken hård hånd formanden, i den tid fremskridtspartiet har været her i huset, har slettet og streget i fremskridtspartiets spørgsmål, må man unægtelig få gåsehud ved at tænke på, hvad en yderligere skærpelse vil medføre med den uindskrænkede magt, formanden vil få.

Jeg ved da godt, at mange af dette tings medlemmer, som har luntet rundt herinde i over et kvart århundrede, gerne så, at sprogbrugen var den samme grå og triste, som alle de gråklædte slips- og mappebærende grå mænd anvendte, før fremskridtsfolkene begyndte at hvirvle ind her på Christiansborg.

Men det må endnu en gang understreges – jeg har sagt det før – at dette hus er folkets, denne talerstol er folkets talerstol, og fra denne talerstol skal folkets røst lyde, den røst, som lyder, når man færdes ude blandt befolkningen. Dette folketings medlemmer må holde op med at tro, at de er nogle særlig fine fyre, som skal tale på en særlig fin eller sort måde, således at befolkningen ikke for-

står et kvæk af, hvad der bliver sagt. Det må være således, at hvis jeg synes, en eller anden er en idiot, kan jeg sige: den mand har knald i låget. Det er min opfattelse, at sådan må man have lov at sige tingene. Men efter de nuværende bestemmelser ville formanden . . .

Formanden:

Det kan godt risikere at blive påtalt.

Voigt (FP):

Ja, det er netop det, jeg vil sige: det kunne risikere at blive påtalt efter de nuværende bestemmelser og vil blive det meget kraftigt efter de nye bestemmelser. Det er og bliver urimeligt, at formanden skal bestemme, hvad der er sømmelig sprogbrug. Det er trist, hvis man samtidig med det omfattende stof herinde også skal gå på cancellitaleskole for ikke at blive afbrudt eller censureret af en eller anden formand, der har sine tanker i en længst svunden tid.

Fremskridtspartiets ændringsforslag nr. 81–84 drejer sig udelukkende om at gøre spørgetiden til noget tidsaktuelt, at man ikke skal jaskе sig færdig med et spørgsmål på 120 sekunder, at andre medlemmer end de to, som formanden hidtil har givet ordet ud over spørgeren, kan få taleret, og at et spørgsmål kan indleveres mandag til besvarelse onsdag.

Jeg skal her beklage, at der i ændringsforslag nr. 81 har indsneget sig en teknisk fejl. Meningen var naturligvis at udvide spørgetiden, og jeg skal derfor meddele formanden, at vi tager ændringsforslag nr. 81 tilbage og stiller det i den rigtige skikkelse ved sidste behandling af forslaget.

Spørgetiden er en vigtig funktion, og det vil være synd og skam, hvis den nu skal snæres af andre partier, fordi de mener, at disse nærgående fremskridtsfolk nu skal knægtes, fordi de bringer ting op her i spørgetiden, som andre partier føler sig for fine til at beskæftige sig med. Onsdagens spørgetid burde rent sagligt udvikle sig til at blive en heldagsdebat, hvor ministrene virkelig kunne komme i krydsild af medlemmerne, fremfor at de nu blot har hånlatter tilovers for fremskridtspartiets spørgsmål. Derudover ville en heldagsdebat med spørgsmål også få den positive virkning, at man i hvert fald ikke på onsdage

[Voigt]

kunne vedtage de mange ødelæggende socialdemokratiske forslag.

Jeg tror, at regeringen uanset partifarve vil finde, at spørgetiden er et besværligt institut, men det er min helt klare overbevisning, at folkestyret i den grad er inde i en krise, hvor næsten al magt koncentrerer hos regeringen og embedsmændene, og at det vil være farligt, om folketetinget afgiver blot en brøkdel af de kontrolmuligheder over for regeringen, der trods alt endnu er tilbage.

Det er også en simpel pligt for de folkevalgte medlemmer, især når man tilhører det største oppositionsparti, hele tiden i den løbende debat til stadighed at udvise en kritisk holdning til regeringens administration af lovgivningen, og guderne skal vide, at der er brug for strenge og kritiske øjne over for den nuværende regering.

Der er ingen tvivl om, at når spørgetiden igen skal pålægges restriktioner, skyldes det, at nogle fine fyre er blevet stødt på manchetterne og mener, at partier som f. eks. fremskridtspartiet og VS er nogle ubehøvlende karle, fordi de ikke står heroppe og slesker, som det har været normalt at gøre, før den tid indtraf, da befolkningen virkelig rystede de fem gamle partier ved at sætte nogle nye folk med nye dynamiske og sundt tænkende folketingssynspunkter ind. Det var søreme slemt, og derfor skal de selvfølgelig nu karnøfles.

Lad mig afslutningsvis sige, at de gamle partier med deres gamle tanker kan spytte på os, de kan håne os, de kan klandre os, men de kan ikke kue os, uanset hvor mange manipulationer de laver, for at vi ikke skal komme til orde. Man kan i lang tid trampe på os nytænkere, men en dag – og der kommer altid en dag – vil retfærdighedens lange arm rage disse fødder bort; gid der ikke måtte gå ret lang tid!

Må jeg endelig til allersidst complimentere hr. Ninn-Hansen for hans slutningsbemærkning: jeg er helt enig i, at der naturligvis skal være lejlighed til at få fjernet denne regering.

Poulsgaard (FP):

Per Stig Møller har udgivet en bog, hvor han snakker om, at de andre vil skubbe gøgeungen ud. Han påpeger i den bog, at der er et svælg mellem befolkningen og folketetinget. Jeg tror, vi tit allesammen føler, at det

svælg er der, og at der er noget rigtigt i det, som han skriver i bogen.

Der er altså lagt et par gøgeæg herinde: det er fremskridtspartiet og venstresocialisterne, som kommer ind med den nye tids tale- og tænke måde. Jeg synes nok, det måtte vække til eftertanke hos de gamle partier, at disse to nye bevægelser står sammen i protest mod denne forringelse af ytringsfriheden, havde jeg nær sagt, og af friheden for folketetinget til at manifestere sig og give sin mening til kende. Men det kan i og for sig ikke undre, at der kommer forslag om disse indskrænkninger i folketingets arbejdsform, når man betænker den udvikling, der har været i gang i de seneste år, hvor man mere og mere har sat folketetinget ud af kraft, fordi de vigtige beslutninger bliver truffet ikke engang i udvalgsværelserne, men på et fint ministerkontor eller andre steder af de særlig fine og inviterede gæster, hvorefter folketetinget bare kan tage det til efterretning. Den udvikling, der er i gang, er simpelt hen en hån mod folkestyret, og den skal nu fortsættes yderligere. Jeg synes, der er nogle, der skulle tænke sig om en ekstra gang.

Glistrup (FP):

I ordførernes første omgang oplevede vi jo det, som vi har været vant til nu gennem fem vintre, nemlig at man sådan nærmest som en selvfølgelig sagde: det dér, der er kommet fra fremskridtspartiet, det spedalske, vil vi selvfølgelig stemme imod, og som sædvanlig var der stort set ikke nogen, der kunne gå ind på nogen debat og påpege, hvad der skulle være galt med de mange forskellige synspunkter på de mange forskellige problemer, som fremskridtspartiets ændringsforslag drejer sig om.

Der var rent ud kun to, der overhovedet i deres kritik af fremskridtspartiet omtalte noget som helst konkret. Hr. Freddy Madsen syntes således, det var for rabiat, at fremskridtspartiet mener, at hvem som helst skal kunne deltage i udvalgsmøder, og dermed sigtede han til vores ændringsforslag nr. 32 og 43. Nr. 32 går ud på, at hvem som helst, der er folketingsmedlem, skal kunne deltage i udvalgsmøder, og det er trods alt en begrænsning i forhold til de 5,1 mill. danske. Det mener vi må være det eneste rigtige, for når vi skal ud og stå til ansvar over for be-

[Glistrup]

folkningen for, hvilken holdning vi har haft til patentlovgivningen, til momslovgivningen, til lovgivningen om Store Bælt osv., må vi også have adgang til at deltage i fo ketingets afgørende forhandlinger, som i vidt omfang foregår – og må foregå – i udvalg, for at vi kan følge med i, hvad der virkelig sker på de områder. Det er fuldstændig forkert at lukke udvalgmøderne for folketingsmedlemmer. Selvfølgelig må ethvert folketingsmedlem have adgang til at følge også den del af folketingets arbejde.

Det andet var ændringsforslag nr. 43, som hr. Freddy Madsen fandt var for rabiat, fordi vi ville give offentligheden en vid adgang til at overvære udvalgmøder. Det kan da godt være, at det er for revolutionært for Danmarks kommunistiske parti, all right, og så må man selvfølgelig stemme imod. Jeg kan bare oplyse, at det er en ordning, som vi nu igennem snart 5 år har været vældig glade for at have i fremskridtspartiets gruppemøder. Jeg tror, at man, hvis man kaster vane-tænkning over bord, vil finde frem til, at folketingsarbejdet ville være mere samfundsnyttigt, hvis man indførte adgang for offentligheden til udvalgmøder på den måde og med de begrænsninger, som fremgår af ændringsforslag nr. 43 med bemærkninger.

Den anden af talerne, som var inde på et enkelt af fremskridtspartiets ændringsforslag, var hr. Ninn-Hansen, som fandt, det var for udemokratisk, at man skulle lade udvalgsarbejdet afspejle, hvad man mener blandt folketingsmedlemmerne i folketingssalen; det er vores ændringsforslag nr. 42. Jeg kan ikke se, der er noget udemokratisk ved det forslag. Det er en praktisk foranstaltning. Det er forkert, når der sker det, som vi jo i visse tilfælde har oplevet herinde, at udvalgsflertal og folketingsflertal ikke falder sammen og der derigennem kan komme et modsætningsforhold mellem udvalgsflertal og folketingsflertal. Vi havde det bl. a. med det beslutningsforslag, som de radikale fremsatte i foråret 1974 vedrørende spørgsmålet om 2½ pct.s afgiftens afskaffelse. Og der er givet plads til, at også mindretal kan udtrykke sig; som hr. Ninn-Hansen vil kunne læse i bemærkningerne til ændringsforslag nr. 42, giver vi et eksempel med et parti, der har 15 medlemmer, idet vi siger, man glimrende kan angive, at de 10 mener ét og de 5 mener noget andet,

sådan som det jo kan ske i partier med 15 medlemmer.

I øvrigt var hr. Ninn-Hansen i sit forsvar for alt det udemokratiske, der nu skal ske, ganske kraftig i sine forskellige udtalelser. Det var ulykkeligt, at han ikke lyttede til, hvad hr. Waldorff sagde her fra denne talerstol, for det var i virkeligheden et klart og værdigt svar til hr. Ninn-Hansen, og det er sørgeligt, at det parti, som hr. Ninn-Hansen i sin ungdom tilsluttede sig, og som jo dengang i allerhøjeste grad som et af sine adelsmærker havde at give demokratiet demokratiske trivselsvilkår, altså respekt for mindretallet, kunne føre en tale som den, han holdt her fra talerstolen med henvisning til, at formanden jo er valgt af hele tinget og derfor bare kan træffe afgørelser. Nej, formanden er valgt af tingets flertal og ikke af hele tinget, sådan som forretningsordenen er, og som forretningsordenen må være. Derfor var hr. Ninn-Hansens betragtninger i den henseende helt fejlagtige.

Min taletid er også denne gang ved at udløbe. Det er en sag, som vi jo i virkeligheden burde have ventet med at debattere, til vi havde bedre tid, i oktober-november måned, så bemærkningerne om, at vi har sinket sagen og derved er skyld i, at der ikke kan komme en debat om den, er altså ikke rimelige. Denne sag er blevet forceret for hurtigt frem, når man sætter den til debat her i folketingets højsæson.

Men når jeg mellem de mange gode nytænkforslag, som man vil kunne finde i betænkningen, skal gribe et enkelt i bunken, som endnu ikke har været behandlet, vil jeg henvise til ændringsforslag nr. 51 om, at også folk, der ikke er indstillet på paragraflæsning og kancellistil, kan deltage på lige fod i folketingsarbejdet ved at blive orienteret på tidssvarende måde om forslagernes indhold med tavleundervisning, lysbilleder og lignende ting. Også det er et forslag, man bør kigge godt på.

Freddy Madsen (DKP):

Det er kun en enkelt bemærkning til hr. Glistrup. På fremskridtspartiets og VS' vegne vil han opkaste sig om eneste forsvarer af demokratiet her i huset. Jeg har tilkendegivet, at vi kan støtte adskillige af de forslag, som fremskridtspartiet har stillet, fordi vi

[Freddy Madsen]

også ønsker en udvidelse på mange områder. Vi har vendt os imod de stramninger, som findes, og som vi anser for dybt udemokratiske, men på den anden side anerkender vi, at der også må være visse regler, at man ikke bare kan lave den form for anarki her i huset, som ville blive tilfældet, hvis man fuldt ud fulgte fremskridtspartiets forslag.

Vi forstår da så udmærket, at hr. Glistrups parti må have et dybt behov for med plancher, studiekredse osv. at forbedre standarden, men det mener vi bør være det enkelte partis sag. Vi skal nok, også på det grundlag der foreligger, finde ud af tingene, uden at det er nødvendigt med den slags hjælpemidler, der kan være fornuftige i en anden sammenhæng.

Så med hensyn til offentligheden: vi erkender, at der er problemer med hensyn til offentligheden i de udvalg, vi kan bare ikke rigtig se, hvordan det kan løses på nuværende tidspunkt, ud over at der jo efterhånden udvikler sig en praksis, hvor man faktisk jævnt hen refererer til pressen og offentligheden, hvad der foregår i udvalgene, selv om det er i strid med forretningsordenen. Men det er jo ikke noget, som kun tilhængerne af at gøre det mere offentligt, men også de gamle partier praktiserer, og det har vi såmænd ikke noget imod.

Det, vi vender os imod, er, som jeg sagde før, det helt upraktiske i, hvordan det ville blive i en række tilfælde, hvis hvem som helst kunne komme til udvalgs møderne. Det tror jeg også fremskridtspartiet erkender. Jeg har i hvert fald ladet mig fortælle, at fremskridtspartiet i en lang række situationer, måske specielt i den sidste tid, f. eks. konsekvent smider pressen ud, når der er særlige forhold. (*Afbrydelse*). Ja, så ved jeg ikke, hvad der sker; så må det være de journalister, der har berettiget det over for mig, som ikke er til at stole på. Men indtil videre foretrækker jeg at tro på, at disse journalister, når de har berettet, at de er blevet smidt ud, siger sandheden.

Men det viser bare nogle af problemerne i det, og det viser også, at vi på nogle områder skal have udvidet demokrati – det er vi enige i – men at det også skal foregå under nogle former, hvor det både tjener en større offentlighed i forbindelse med arbejdet, og hvor det også sker på en sådan måde, at folketinget kan fungere og arbejde.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil bare sige ganske kort til både hr. Glistrup, hr. Poulsgaard og hr. Waldorff, at jeg synes, det er en ynke at høre på, at det skulle være nogen indskrænkning af ytringsfriheden og af demokratiet, at man ikke kan stille dagsordensforslag når som helst, hvor som helst og om hvad som helst. Det er ikke i sig selv noget særligt udtryk for demokrati eller ytringsfrihed, at man åbner for at stille dagsordensforslag ved en anden- eller en tredjebehandling af et lovforslag, og der vil selvfølgelig ingen som helst beskæring ske i hr. Waldorffs, hr. Glistrups eller hr. Poulsgaards ytringsfrihed, i deres muligheder for at bringe deres synspunkter til befolkningens kendskab, ved, at man laver nogle færdselsregler for dagsordensbehandlinger her i folketinget, så dagsordenerne ikke udvikler sig til kaotiske og uoverskuelige forestillinger. Der er jo nemlig ingen, der skal komme og fortælle, at den måde, dagsordensdebatter afvikles på, er noget, der gør det nemt for befolkningen at følge, hvad der sker herinde. Det er ofte en eksercits til glæde for særsynspunkter eller særlige interesser i en bestemt situation, men det er jo ikke noget, der gør det nemt for befolkningen at følge arbejdet herinde. Og det er jo trods alt også en side af ytringsfriheden og demokratiet, at vi prøver på at sikre, at det, der foregår herinde, er gennemsigtigt og forståeligt.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Når hr. Niels Helveg Petersen ikke mener, at den kastrering af dagsordensinstitutionen, som hr. Niels Helveg Petersen er talsmand for her, strider mod demokratiet, beror det jo på, hvordan man definerer demokratiet. I fremskridtspartiet definerer vi demokratiet således, at parlamentarismen, sådan som den finder udtryk i grundlovens § 15, er en central del af demokratiet, og det er den, der kommer til at ligge på sottesengen, hvis man skal til først at ansøge, om man må få en forespørgsel igennem, men ikke kan det sidst på samlingen, fordi der skal gå 10 eller 12 dage – hvor lang tid der nu kommer til at gå – før den kommer frem. Det er en regel om at frede en regering, folketingets flertal er imod, som man her vil indføre på trods af det klare bud i grundlovens § 15. Det er det,

[Glistrup]

hr. Niels Helveg Petersen gør sig til talsmand for; men Viggo Hørups parti er altså nu af den opfattelse, at det ikke strider imod demokratiet. Vel bekomme!

Waldorff (VS):

Hr. Niels Helveg Petersen undlod formentlig bevidst at komme ind på, hvad der var årsagen til, at dagsordener med ændringsforslag undertiden har udviklet sig meget frodigt. Det skyldes lige præcis regeringspartiets og forligspartiernes uhæmmede hang til at stille afværgedagsordener, fordi det betyder, at de undgår at tage en åben politisk stilling og får lejlighed til at forhandle, hvor ingen opdager, hvad der foregår. Det er årsagen til, at en række partier – både VS, fremskridtspartiet, kommunister og flere andre – har brugt den metode at stille et ændringsforslag for at tvinge det store socialdemokrati til at tage en klar stilling til nogle spørgsmål. Det er lige præcis årsagen til, at afstemningerne nogle gange er blevet noget uoverskuelige; jeg ved nu ikke, om de har været uigennemskuelige. Jeg tror, at hvis man i øvrigt mener sig kvalificeret til at sidde i folketinget og tage stilling til de ændringsforslag, man behandler i udvalg, skulle man også være i stand til at forholde sig til forskellige dagsordener. Det, som sker nu, er, som jeg sagde i mit første indlæg, et meget klart forsøg på at undgå, at der kan stilles ændringsforslag; det vil man forhindre. Derved gør man det muligt for de store partier at gå uden for salen et øjeblik og sige: vi laver den sædvanlige med, at vi tager ministerens redegørelse til efterretning, og så fortsætter vi i øvrigt til det næste punkt på dagsordenen. Derved undgår man at tage stilling til de politiske spørgsmål, som bliver rejst. Det er den måde at bruge dagsordensforslag på, som i bund og grund er antidemokratisk, fordi den forhindrer den åbne politiske debat, som selvfølgelig er nødvendig. Det er også på grund af det forhold, at befolkningen, som hr. Niels Helveg Petersen taler om, måske får en manglende forståelse for, hvad det er, der foregår, for begribeligvis kan befolkningen ikke forstå, at et socialdemokratisk parti eller en række andre partier, som er valgt til at varetage bestemte interesser, bruger alle mulige kneb til under forespørgselsdebatter at undgå at tage en politisk stilling, som kan

bringe dem i knibe. Det er det, det handler om.

(Kort bemærkning).

Poulsgaard (FP):

I folkets sale skal folkets stemme tale. Hr. Niels Helveg Petersen – når vi nu om lidt vedtager disse ændringer i folketingets forretningsorden, så ligger der en knægtelse af ytringsfriheden i, at det nu bliver formanden, der kan censurere, hvad der må og ikke må stilles spørgsmål om, og hvor lange spørgsmålene skal være. Hvis ikke det tangerer en knægtelse af ytringsfriheden, så forstår jeg altså ingenting. Det er fuldstændig rigtigt, som hr. Waldorff var inde på, at når man nægter mindretal at få deres dagsordensforslag sat til afstemning, har man også ødelagt deres mulighed for over for befolkningen at markere, hvilke standpunkter de enkelte partier har, og hvor de måske kunne få tilslutning fra andre partier. Jeg synes nok, det var værd at overveje endnu en gang.

Hermed sluttede forhandlingene.

Formanden:

Det er meddelt mig, at ændringsforslag nr. 73 stillet af socialdemokratiet tages tilbage. Ønsker nogen at optage det? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er dette ændringsforslag bortfaldet.

Det er ligeledes meddelt mig, at ændringsforslag nr. 81 stillet af fremskridtspartiet tages tilbage. Ønsker nogen at optage dette ændringsforslag? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, er ændringsforslaget bortfaldet.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.45, hvor vi begynder med afstemning om ændringsforslagene.

Mødet udsat kl. 12.35

Mødet genoptaget kl. 13.45

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes, idet 18 stemte for, 121 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes, idet 21 stemte for, 121 imod; 5
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3
forkastedes, idet 12 stemte for, 135 imod; 2
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 4
forkastedes, idet 21 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 5
forkastedes, idet 27 stemte for, 123 imod.

Ændringsforslag nr. 6
forkastedes, idet 21 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 7
forkastedes, idet 38 stemte for, 107 imod; 6
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 8
forkastedes, idet 21 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 29 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 8.

Ændringsforslag nr. 9
forkastedes, idet 21 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 18 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 9

Ændringsforslag nr. 10
forkastedes, idet 21 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 20 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 10.

Ændringsforslag nr. 11
forkastedes, idet 21 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 12
forkastedes, idet 26 stemte for, 125 imod.

Ændringsforslag nr. 26 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 12.

Ændringsforslag nr. 13
forkastedes, idet 22 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 23 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 13.

Ændringsforslag nr. 14
forkastedes, idet 22 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 15
forkastedes, idet 22 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 16
forkastedes, idet 22 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 28 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 16.

Ændringsforslag nr. 17
forkastedes, idet 28 stemte for, 116 imod; 5
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 19
vedtoges med 82 stemmer mod 68.

Ændringsforslag nr. 21
forkastedes, idet 22 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 22
forkastedes, idet 28 stemte for, 123 imod.

Ændringsforslag nr. 24
forkastedes, idet 22 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 37 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 24.

Ændringsforslag nr. 25
forkastedes, idet 33 stemte for, 119 imod.

Ændringsforslag nr. 27
forkastedes, idet 27 stemte for, 125 imod.

Ændringsforslag nr. 30
forkastedes, idet 47 stemte for, 105 imod.

Ændringsforslag nr. 31

forkastedes, idet 22 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 32

forkastedes, idet 22 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 44 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 32.

Ændringsforslag nr. 33 og 35 betragtedes som

forkastet med samme stemmetal som ændringsforslag nr. 30.

Ændringsforslag nr. 34

vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 36

forkastedes, idet 47 stemte for, 101 imod; 3 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 38

forkastedes, idet 22 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 107 betragtedes som bortfaldet efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 38.

Ændringsforslag nr. 39

forkastedes, idet 22 stemte for, 125 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 40

forkastedes, idet 22 stemte for, 125 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 41

forkastedes, idet 22 stemte for, 125 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 42

forkastedes, idet 22 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 43

forkastedes, idet 27 stemte for, 117 imod; 6 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 45

forkastedes, idet 22 stemte for, 128 imod.

Ændringsforslag nr. 46

forkastedes, idet 22 stemte for, 127 imod; 1 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 47

forkastedes, idet 49 stemte for, 101 imod.

Ændringsforslag nr. 48

forkastedes, idet 39 stemte for, 105 imod; 6 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 49

forkastedes, idet 22 stemte for, 122 imod; 6 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 52

forkastedes, idet 22 stemte for, 127 imod.

Ændringsforslag nr. 57

forkastedes, idet 22 stemte for, 128 imod.

Ændringsforslag nr. 62

forkastedes, idet 22 stemte for, 127 imod.

Ændringsforslag nr. 65

forkastedes, idet 34 stemte for, 116 imod.

Ændringsforslag nr. 66

forkastedes, idet 28 stemte for, 122 imod.

Ændringsforslag nr. 67

forkastedes, idet 22 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 70

forkastedes, idet 22 stemte for, 129 imod.

Ændringsforslag nr. 50

forkastedes, idet 22 stemte for, 119 imod; 12 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 51

forkastedes, idet 22 stemte for, 131 imod.

Ændringsforslag nr. 53

forkastedes, idet 33 stemte for, 121 imod.

Ændringsforslag nr. 56

forkastedes, idet 33 stemte for, 120 imod.

Ændringsforslag nr. 58

forkastedes, idet 27 stemte for, 125 imod.

Ændringsforslag nr. 59
forkastedes, idet 32 stemte for, 118 imod.

Ændringsforslag nr. 60
forkastedes, idet 28 stemte for, 117 imod; 5
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 61
forkastedes, idet 33 stemte for, 114 imod.

Ændringsforslag nr. 63
forkastedes, idet 38 stemte for, 108 imod.

Ændringsforslag nr. 64
forkastedes, idet 32 stemte for, 114 imod.

Ændringsforslag nr. 68
forkastedes, idet 26 stemte for, 122 imod.

Ændringsforslag nr. 69
forkastedes, idet 32 stemte for, 118 imod.

Ændringsforslag nr. 72
vedtoges enstemmigt med 151 stemmer.

Ændringsforslag nr. 73 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 74
forkastedes, idet 38 stemte for, 107 imod; 6
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 75 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 74.

Ændringsforslag nr. 76
forkastedes, idet 38 stemte for, 107 imod; 6
stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 78
vedtoges med 107 stemmer mod 44.

Ændringsforslag nr. 79
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 80
forkastedes, idet 26 stemte for, 125 imod.

Ændringsforslag nr. 81 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 82

forkastedes, idet 27 stemte for, 124 imod.

Ændringsforslag nr. 83
forkastedes, idet 32 stemte for, 118 imod.

Ændringsforslag nr. 84
forkastedes, idet 32 stemte for, 118 imod.

Ændringsforslag nr. 85
forkastedes, idet 32 stemte for, 115 imod.

Ændringsforslag nr. 86
forkastedes, idet 38 stemte for, 111 imod.

Ændringsforslag nr. 87
forkastedes, idet 38 stemte for, 109 imod.

Ændringsforslag nr. 88
vedtoges med 105 stemmer mod 44.

Ændringsforslag nr. 89
forkastedes, idet 48 stemte for, 104 imod.

Ændringsforslag nr. 90
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 95
vedtoges med 81 stemmer mod 64; 4 stemte
hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 54, 77, 91-94 og 96
betragtedes som
bortfaldet efter vedtagelsen af ændringsfor-
slag nr. 95.

Ændringsforslag nr. 55 og 71
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 97
forkastedes, idet 32 stemte for, 117 imod.

Ændringsforslag nr. 98
forkastedes, idet 26 stemte for, 124 imod.

Ændringsforslag nr. 99
forkastedes, idet 26 stemte for, 124 imod.

Ændringsforslag nr. 100
forkastedes, idet 33 stemte for, 118 imod.

Ændringsforslag nr. 101

forkastedes, idet 27 stemte for, 119 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 102

forkastedes, idet 32 stemte for, 120 imod.

Ændringsforslag nr. 103

forkastedes, idet 22 stemte for, 130 imod.

Ændringsforslag nr. 104

forkastedes, idet 22 stemte for, 125 imod; 5 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 105

vedtoges med 106 stemmer mod 45.

Ændringsforslag nr. 106

forkastedes, idet 42 stemte for, 109 imod.

Ændringsforslag nr. 108

forkastedes, idet 27 stemte for, 124 imod.

Ændringsforslag nr. 109

forkastedes, idet 39 stemte for, 106 imod; 6 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 110

forkastedes, idet 33 stemte for, 112 imod; 6 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 111

forkastedes, idet 27 stemte for, 123 imod.

Ændringsforslag nr. 112

forkastedes, idet 34 stemte for, 115 imod.

Ændringsforslag nr. 113

forkastedes, idet 28 stemte for, 122 imod.

Ændringsforslag nr. 114

forkastedes, idet 39 stemte for, 110 imod.

Ændringsforslag nr. 115

vedtoges med 104 stemmer mod 45.

Ændringsforslag nr. 116

vedtoges med 103 stemmer mod 45.

§ 1 med de foretagne ændringer og § 2 vedtoges uden afstemning.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til fornyet behandling i udvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af:

Forslag til lov om kapitalindskud i Det Danske Stålvæværk A/S.

(Lovforslag nr. L 245. Fremsat 17/5 78).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Lerke (S).

Det Danske Stålvæværk er ramt af den internationale krise, der gennem de seneste tre år har medført betydelige tab på stålfabrikationen. Samtidig er Stålvæværkets finansielle stilling i samme periode yderligere svækket, fordi selskabet har foretaget betydelige investeringer i forbedrede produktionsformer. De finansielle vanskeligheder gælder således ikke kun Det Danske Stålvæværk, men alle vesteuropæiske stålværker. Ser man rundt i Europa, ydes der en eller anden form for støtte til de fleste stålvæværker, eller de drives som statsejede.

I dag er Stålvæværket så hårdt trængt økonomisk, at en lukning truer virksomheden, som beskæftiger omkring 2.500 mennesker. Regeringen har derfor i samråd med virksomheden udarbejdet en plan, der i den akutte situation skal bringe virksomheden over krisen og på længere sigt gøre driften rentabel ved indførelse af moderne produktionsformer overalt og gennem en reduktion af antallet af beskæftigede.

Stålvæværket er den største genbrugs- virksomhed, dansk industri har skabt efter en idealistisk målsætning. Virksomheden oparbejder dansk skrot til dansk stål, idet dansk skrot er det mest økonomiske råmateriale, der er til rådighed for stålfremstillingen her i